

Ministerie van Financiën

TERSTOND

TER ADVISERING

Aan

Minister

vb 2/3-18.00
3/3-19.00
BESPREKING HEDEN 18:00

Inspectie der Rijksfinanciën

Inlichtingen

@minfin.nl

Datum

2 maart 2011

Notitienummer

IRF/2011/202

Rubriek

Begrotingsproces

Auteur

IRF, AFEP, BBL, AFP

Van

de Inspectie der Rijksfinanciën

Bijlagen

1. Agenda gesprek

2. Concept kaderbrief

3. Voorstel IBO ronde
2011/2012

notitie

Gesprek met MP d.d. 3 maart

Paraaf
Minister

Via

Via

Overleg met MP over begrotingsvoorbereiding op donderdag 3 maart. U wordt vergezeld door

Hieronder treft u de geannoteerde agenda (agenda zelf bijgevoegd).

1. Inhoud kaderbrief (eerste concept bijgevoegd)

- U kunt een toelichting geven op het macro- en uitvoeringsbeeld aan de hand van de tabel hieronder.
- De ontwikkelingen in het macrobeeld zitten vooral bij de ruilvoet (tegenvaller, vooral toerekenbaar aan SZW en VWS) en de WW (meevaller).
- De uitvoeringstegenvallers zitten vooral bij SZW (kinderopvang, arbeidsongeschiktheid, AOW – oplopend tot 1 miljard in 2015) en VWS (afrekencijfers – oplopend tot 1¼ miljard in 2015). Bij de overige departementen zit de grootste tegenvaller bij minister Leers (0,2 miljard).
- De belangrijkste vraag om politiek te wegen is of de ruilvoettegenvaller in de zorg door VWS zelf moet worden opgelost of dat de meevaller bij de WW en de ruilvoetmeevaller bij overige departementen hiervoor wordt ingezet.
 - De eerste benadering volgt uit het hebben van deelvaders (voor rijksbegroting, sociale zekerheid en zorg) en het lastig te beheersen karakter van de zorg.
 - De tweede benadering is vanuit macro-economisch perspectief coherent omdat de WW en de ruilvoet tegen elkaar inwerken (over een wat langere termijn bezien). Hierbij ter overweging: met inzet van de meevaller in de WW voor problematiek in de sociale zekerheid kan worden volstaan met

een ombuiging op de kinderopvang; zonder inzet van de meevaller bij de WW zal ook moeten worden omgebogen op de arbeidsongeschiktheidsregelingen (WIA, WAO). De politieke afweging is (extra) ombuigen op zorg versus ombuigen op arbeidsongeschiktheid.

- Terzijde kunt de kindregelingen aan de orde stellen. De volgende bespreking over de kindregelingen staat nu gepland in de vierhoek van 22 maart. Voor het besluitvormingsproces over de begroting 2012 is het van belang dat in het voorjaar wordt besloten dat de tegenvaller kinderopvang voor 2012 conform de begrotingsregels wordt opgevangen binnen het SZA-kader, waarbij het opvangen binnen de kinderopvang waarschijnlijk het meest haalbaar moet worden geacht. Verschuivingen tussen kinderopvang, IACK, kinderbijslag, kindgebondenbudget en/of verlagen bijstand **kunnen** zeer grote koopkrachtverschuivingen geven en uitvoeringstechnisch lastig haalbaar zijn voor 2012.

Tabel 1: Mutaties met een macro-karakter (op basis van cCEP)

(in miljarden; + is overschrijding)	2011	2012	2013	2014	2015
Ruilvoet	0,2	0,6	0,5	0,5	0,5
<i>wv. Kaderbijstelling agv pNB</i>	0,1	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
<i>wv. Loonbijstelling</i>	0,1	0,9	0,9	0,9	0,9
<i>wv. Prijsbijstelling</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Werkloosheidsuitgaven	-0,2	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Overige macro's	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>wv. Accressen GPF</i>	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Rentelasten	(-0,3)	(-0,1)	(-0,1)	(-0,1)	(-0,1)
Effecten cCEP	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
<i>wv. kader RBG-eng</i>	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1
<i>wv. kader SZA</i>	-0,2	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3
<i>wv. kader Zorg</i>	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4

Tabel 2: Voorlopige inschatting uitvoeringstegenvallers

(in miljarden; + is tegenvaller)	2011	2012	2013	2014	2015
RBG-eng	½	½	½	½	½
SZA	½	¾	¾	1	1
Zorg	¾	1¼	1¼	1¼	1¼

2. Proces kaderbrief

- De kaderbrief is geagendeerd voor de MR van 11 maart.
- Volgens de laatste berichtgeving is er op 11 maart in Brussel een buitengewone top over de onrust in Libië en de situatie in andere Noord-Afrikaanse landen. Ervan uitgaande dat de MP daar naartoe gaat, is hij niet aanwezig in de MR van 11 maart. Behandeling zonder MP is niet aantrekkelijk. We kunnen ons daarom voorstellen dat de

behandeling wordt verdaagd naar de MR van 18 maart. Nu de departementen geen bijdrage hoeven te leveren aan het macrobeeld en dus geen additionele dekkingsvoorstellen hoeven te doen in hun uitvoeringsbrieven (met uitzondering van de zorg voor de ruilvoet), is dat niet onoverkomelijk.

- Om departementen in de gelegenheid te stellen hun minister voor te bereiden zijn wij voor verspreiding van de kaderbrief voor de MR. Het staat nog open op welk moment. Het ligt voor de hand om in elk geval het coalitieoverleg van maandag 7 maart af te wachten. Wij denken zelf aan verspreiding op de dinsdag of woensdag voor de behandeling.

3. Afstemming PVV

- In het vorige overleg met de MP heeft hij geopperd dat u een standing invitation krijgt voor het coalitieoverleg met de MP, de heer Wilders en de heer Verhagen. U kunt informeren of de MP dat intussen met de andere deelnemers heeft besproken.
- Om de regie te zoveel mogelijk in eigen hand te houden, blijft onze voorkeur dat u de MP, de heer Wilders en de heer Verhagen afzonderlijk op de hoogte houdt. Daarbij geldt wel dat de heer Wilders zelf uw gesprekspartner is en niet de heer van Dijck (u praat tenslotte ook de MP bij). U kunt bij de MP polsen hoe hij hier tegenover staat.
- Wij veronderstellen dat u in elk geval bent uitgenodigd voor het coalitieoverleg met de MP en de heer Wilders (de heer Verhagen verblijft vermoedelijk in Oman/Qatar) op maandag 7 maart.
- Er wordt niet gesproken aan de hand van schriftelijke stukken; u kunt een mondelinge toelichting geven. Het lijkt ons belangrijk dat u de heer Wilders committeert aan de uitgangspunten in de kaderbrief (eigen broek ophouden en de gekozen lijn ten aanzien van de meevaller bij de WW).
- Afstemming van maatregelen door individuele vakministers met de PVV vinden wij risicovol; afstemming vindt plaats via uw contacten met de heer Wilders. Dat er informeel wordt afgetast is uiteraard niet te vermijden maar veronderstelt wel dat de betrokken ministers met een glasheldere opdracht op pad gaan (bedrag en een beleidsterrein waar dekking moet worden gevonden).

4. Voorstel IBO ronde

- U wil het instrument van het IBO (Interdepartementaal beleidsonderzoek) gericht inzetten om voldoende beleidsopties te hebben voor beheersbaarheid en doelmatigheid van overheidsuitgaven (incl. uitgaven die via de fiscale kant lopen).
- Elk departement komt gedurende de kabinetsperiode in principe aan de beurt met (tenminste één) substantieel onderwerp.
- U agendeert bij het begrotingsbilateraal de onderwerpkeuze voor deze ronde. Besluitvorming over de onderwerpkeuze vindt plaats in het voorjaarsbilateraal of uiterlijk bij kabinetsbesluitvorming over het Besluitvormingsmemorandum. Besluitvorming over de taakopdracht

van elk IBO vindt plaats bij kabinetsbesluitvorming over het Besluitvormingsmemorandum, of uiterlijk bij julibrief.

- Voor dit jaar (start 2011 en afronding vóór de voorjaarsbesluitvorming 2012) zijn er – volgens een interne inventarisatie van de IRF – voldoende onderwerpen waar een IBO de besluitvorming vooruit kan helpen (zie bijgevoegde tabel, onderwerpen zijn nog niet gedeeld met departementen). Dit is voor u ter informatie, u hoeft hier met de MP nu geen afspraken over te maken.
- Het IBO-onderwerp misbruik en oneigenlijk gebruik is ook een onderdeel van de (concept) **two-pager** van uw stas. Het IBO voorstel in de two-pager richt zich op de toeslagen. Deze two pager wordt donderdag a.s. met de stas besproken en in de MR van 11 maart behandeld. Afhankelijk van MR-besluitvorming hierover, wordt een taakopdracht voor het IBO-onderwerp misbruik en oneigenlijk gebruik voorbereid.
- Naar verwachting zullen niet alle departementen enthousiast reageren op een IBO-voorstel: In *ambtelijke* overleggen hebben departementen aangegeven dat IBO's "vanuit nut en noodzaak van een onderwerp" nuttig kunnen zijn, maar dat er weerstand is tegen een grootse ronde dit jaar vanwege de combinatie met het uitvoeren van het RA en taakstellingen. Daarom stellen we een gerichte ronde voor.

Toelichting

Interne inventarisatie IBO-onderwerpen (zie bijlage voor nadere toelichting op de IBO-onderwerpen)

Departement	Start 2011	Start 2012
SZW	Arbeidsongeschiktheid	
I&M	Spoor	Vaarwegen
BZK (breed)*	Secundaire arbeidsvoorwaarden publieke sector	Doelmatigheid ZBO's/RWT's
VWS	Geneesmiddelen	UMC's
Breed (Fin, SZW, BZK, VWS)	Misbruik en oneigenlijk gebruik	
OCW	Monumenten	Onderzoek
VenJ	Justitiële keten	
ELI		PM **

*Met relatief veel aandacht voor Defensie en Buitenlandse Zaken. Afhankelijk van keuzes t.a.v. arbeidsvoorwaarden Defensie bij de invulling van de bezuinigingen RA.

** Onderwerp is nog niet uitgekristalliseerd: afhankelijk van invulling RA en problematiek die daarbij opkomt wordt de onderwerpselectie opnieuw bezien.

Toelichting IBO-instrument

- Bij een Interdepartementaal BeleidsOnderzoek (IBO) geeft het kabinet een interdepartementale werkgroep, aangevuld met externe deskundigen, opdracht tot het analyseren van een aantal beleidsterreinen, en tot het ontwikkelen van beleidsalternatieven voor de toekomst. Doel is om onderbouwde keuzes mogelijk te maken door inzicht in besparingsopties en (waar aan de orde) intensiveringsopties, inclusief de mogelijke gevolgen, zonder oordeel over de wenselijkheid. De bedoeling is dat elk IBO – net als in de heroverwegingen – een besparingsvariant bevat van -20%.
- In de werkgroep zitten naast het vakdepartement (in elk geval) ambtelijk AZ en Fin en de directie FEZ van het vakdepartement. Fin (en vakdepartement) leveren het secretariaat.
- Een IBO kan meerdere artikelen (over meerdere begrotingen) bestrijken.
- Een IBO start op basis van een door het kabinet goedgekeurde taakopdracht, het eindrapport wordt besproken in de MR en het eindrapport gaat samen met een kabinetsreactie naar de TK.
- Ronde 1 start in 2011 (liefst al voor de zomer), en is klaar ruim voor april 2012; Ronde 2 start in 2012, en is klaar ruim voor april 2013.

Agenda Overleg MP - minister van Financiën donderdag 3 maart 2011.

1. Concept kaderbrief/cijferbeeld.
(mondelinge toelichting door de minister van Financiën)
2. Proces Kaderbrief richting MR
(mondelinge toelichting door de minister van Financiën)
3. Afstemming PVV

proces voorstel data komende weken:

Datum	Tijd	Onderwerp
28-02-2011	11.30 – 13.30	Coalitieoverleg + fractievez's (Verhagen afw.)
03-03-2011	10.00 – 11.00	Min. Fin over Begroting en Voorjaarsnota
07-03-2011	10.00 – 11.30	Coalitieoverleg (Verhagen afw.) (plus Minister van Financiën)
14-03-2011	10.00 – 11.15	Coalitieoverleg
15-03-2011	13.00 – 14.00	VMP overleg
21-03-2011	11.30 – 13.30	Coalitieoverleg + fractievez's (Verhagen afw.)
22-03-2011	12.30 – 13.30	VMP overleg
28-03-2011	10.00 – 11.30	Coalitieoverleg (*)
29-03-2011	12.30 – 13.30	VMP overleg
31-03-2011	16.30 – 17.15	Min. Fin over Begrotingsproces
04-04-2011	10.00 – 11.30	Coalitieoverleg (*)
05-04-2011	11.15 – 12.00	Min. Fin over Begrotingsproces
05-04-2011	12.30 – 13.30	VMP overleg (&)
11-04-2011	11.30 – 13.30	Coalitieoverleg + fractievez's (*)
12-04-2011	12.45 – 13.45	VMP overleg (&)
14-04-2011	15.30 – 16.15	Min. Fin over Begrotingsproces
18-04-2011	10.00 – 11.30	Coalitieoverleg (*)
19-04-2011	12.30 – 13.30	VMP overleg (&)
20-04-2011	15.30 – 16.15	Min. Fin over Begrotingsproces
26-04-2011	12.30 – 13.30	VMP overleg (&)
26-04-2011	16.15 – 17.45	Coalitieoverleg (*)

(*) standing invitation minister van Financiën voor eerste 20 minuten; zonder ambtenaren.
(&) mogelijkheid aanschuiven voor gedeelte van minister van Financiën; zonder ambtenaren.

4. Rondvraag

-Voorstel IBO rond 2011-2012

(mondelinge toelichting door minister van Financiën)

Kaderbrief 2011**1. Begrotingsproces**

De begroting voor 2012 is de eerste begroting die het kabinet indient. Met deze kaderbrief wordt de aftrap gegeven voor de budgettaire besluitvorming, die voor de uitgavenkant van de begroting in het voorjaar plaatsvindt. Dit wordt het hoofdbesluitvormingsmoment genoemd. Het hoofdbesluitvormingsmoment is in de begrotingsregels vastgelegd om integraal een besluit over de begroting te kunnen nemen en voldoende tijd te hebben maatregelen in wet- en regelgeving vast te leggen en uitvoering voor te bereiden. In augustus wordt de begrotingsvoorbereiding afgerond met besluitvorming over de lastenkant van de begroting.

Deze kaderbrief schetst het speelveld voor de voorjaarsbesluitvorming, zowel procesmatig als budgettair. Tijdens bilaterale begrotingsbesprekingen zal worden ingegaan op de inhoud van de uitvoeringsbrieven die uiterlijk op 15 maart bij het ministerie van Financiën binnen moeten zijn. In deze uitvoeringsbrieven wordt een overzicht gegeven over de uitvoering van de begroting voor de jaren 2011 t/m 2015. De lijn voor de besluitvorming is - ook met het oog op de grenzen die het gedoogakkoord stelt aan de politieke en budgettaire manoeuvreerruimte- dat de uitvoeringsbrieven worden voorzien van een sluitende budgettaire plaat. Dit vereist dat eventuele begrotingsproblematiek is voorzien van deugdelijke dekkingsvoorstellen waarmee deze volledig kunnen worden opgelost. Hierbij kan niet worden vooruitgelopen op het uitkeren van de prijsbijstelling¹ voor 2011.

Daarnaast vormt het begrotingsbilateraal bij uitstek een geschikt moment om de voortgang bij de implementatie van de maatregelen uit het regeerakkoord te bespreken. Bij dit vaste agendapunt gaat de aandacht niet alleen uit naar de politieke hete hangijzers die op vrijwel iedere begroting aan de orde zijn, maar ook naar de financiële kant van de kabinetsbrede taakstelling Rijk, agentschappen en uitvoerende ZBO's.

Nadat alle bilaterale overleggen zijn gevoerd zal in een zogenoemd besluitvormingsmemorandum (BVM) een voorstel worden gedaan aan de ministerraad waarin alle nieuwe maatregelen worden aangekondigd. Dit BVM zal vervolgens voor het lopende jaar worden uitgewerkt in de Voorjaarsnota, die na aanvaarding in de MR uiterlijk op 1 juni aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. In de Voorjaarsnota wordt een overzicht van de stand van de Rijksfinanciën in het uitvoeringsjaar (2011) gepresenteerd, inclusief de meerjarige doorwerking. Nieuw beleid dat pas volgend jaar ingaat, zal pas op Prinsjesdag aan het Parlement worden aangekondigd in de Miljoenennota 2012 en de bijbehorende departementale begrotingen. Voor sommige beleidsterreinen, zoals de zorg en bij de huurtoeslag, geldt dat maatregelen soms moeten worden voorgehangen bij de Staten-Generaal. Het beoogde tijdschema geeft voldoende tijd om voor 1 juni a.s. de voorhangprocedure te starten.

2. Begrotingsregels en ruilvoet

De begrotingsregels zijn de budgettaire spelregels waaraan het kabinet en de partijen die haar ondersteunen zich aan het begin van de kabinetsperiode hebben gecommitteerd, teneinde een verantwoord financieel beleid te kunnen voeren. De begrotingsregels zijn vastgelegd in de Startnota. De belangrijkste uitgangspunten van het huidige begrotingsbeleid zoals vastgelegd in de begrotingsregels zijn:

- Er geldt een scheiding tussen inkomsten en uitgaven. Meevallers bij de inkomsten – bijvoorbeeld omdat als gevolg van een hogere economische groei meer belasting wordt ontvangen – kunnen niet worden gebruikt voor extra uitgaven: die uitgaven liggen vast in het uitgavenkader. Andersom hoeft ook niet bezuinigd te worden op de uitgaven wanneer sprake is van een tegenvaller aan de inkomstenkant.

¹ Ten aanzien van de prijsbijstelling 2011 is bij Aanvullend Beleidsakkoord besloten om reeds 100 miljoen in te houden (zie ook MN 2010).

- Voor de uitgaven geldt een reëel uitgavenkader. Dat wil zeggen dat de uitgaven voor alle begrotingen voor de hele kabinetsperiode aan het begin van deze kabinetsperiode worden vastgesteld en dat gedurende deze periode in principe geen verhogingen zijn toegestaan. Elke sector behoort eventuele overschrijdingen binnen het desbetreffende uitgavenkader te compenseren.
- Voor de inkomsten wordt een inkomstenkader vastgesteld en wordt uitgegaan van automatische stabilisatie. Deze automatische stabilisatie mag werken totdat de zogenoemde signaalmarge in werking treedt.

De regels bieden een duidelijk kader waarbinnen politieke wensen moeten worden ingepast. Met het trendmatig begrotingsbeleid ademt de inkomstenkant van de begroting mee met de economische cyclus. Naast stabilisatie draagt dit ook bij aan bestuurlijke rust en de consistentie van het budgettaire beleid.

Voor de uitgaven geldt een plafond: het uitgavenkader. Alle relevante uitgaven dienen ingepast te worden onder dit plafond. Voor tegenvallers aan de uitgavenkant geldt de norm dat iedere begroting zijn spreekwoordelijke eigen broek moet ophouden. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan de MR overgaan tot het opvangen van tegenvallers elders op de rijksbegroting: de zogenoemde generale compensatie. Generale compensatie is uitsluitend mogelijk indien dit onder het totale uitgavenkader valt in te passen.

Ieder jaar wordt het uitgavenkader aangepast aan de algemene prijsontwikkeling. Er is bewust gekozen voor de *algemene* prijsontwikkeling om géén rekening te houden met de loon- en prijsontwikkeling van de overheidssectoren zelf. Indien de collectieve sector bijvoorbeeld altijd één op één zouden worden gecompenseerd voor de loon- en prijsontwikkeling, is er immers geen prikkel meer om 'goedkope' CAO's af te sluiten of te letten op de prijzen van investeringen en consumptiegoederen. Het centrale idee bij de prijsaanpassing van de collectieve uitgaven is dat we niet prijzen zomaar doorgeven aan de collectieve sector. Alleen bijstellingen in de algemene inflatie worden door Financiën vergoed. Deze algemene bijstelling kan verschillen van de bijstellingen die per sector nodig/wenselijk zijn. Zo wordt voorkomen dat de prijsontwikkeling van de collectieve sector het aandeel van de collectieve uitgaven in het BBP opstuwt.

De verhouding tussen de algemene prijsontwikkeling en die van de collectieve sector wordt de ruilvoet genoemd. Wanneer de algemene prijzen sterker stijgen dan die in de collectieve sector dan ontstaat er een ruilvoetmeevaller, en in de omgekeerde situatie een tegenvaller. In dat geval moet er omgebogen worden op de collectieve uitgaven. Door de ruilvoetsystematiek is er een toetsingsmechanisme voor de nominale ontwikkeling van de overheid: op deze manier is de budgettaire beheersbaarheid van de nominale uitgaven gewaarborgd. De ervaring leert dat de ruilvoetontwikkelingen en werkloosheidsuitgaven tegen elkaar inwerken en elkaar over de langere tijd compenseren. Door deze combinatie is het uitgavenkader robuuster voor conjuncturele bewegingen.

Als indicator voor de algemene prijsontwikkeling wordt de prijs Nationale Bestedingen (pNB) gebruikt. Zo leidt bijvoorbeeld een hogere raming van de pNB ten opzichte van de raming bij Startnota tot een hoger uitgavenkader en creëert daarmee ruimte onder het plafond. De loonontwikkeling wordt geraamd door de raming van de contractloonontwikkeling en sociale lasten van het CPB te vermenigvuldigen met alle loongrondslagen op de begrotingen. Hetzelfde gebeurt bij de prijzen om de prijsbijstelling te bepalen. De som van de mutaties van de kaderaanpassing, loonbijstelling en prijsbijstelling wordt aangeduid als "ruilvoet".

3. Totale overzicht macromutaties en uitvoeringstegenvallers

Het EMU-saldo voor 2011 en 2012 komt vooralsnog uit op een tekort van 3,7% bbp respectievelijk 2,3% bbp. Dit EMU-saldo is gebaseerd op de veronderstelling van sluitende kaders. Het EMU-saldo komt hiermee lager uit dan in de Startnota (toen 4,0% bbp in 2011 en 2,7% bbp in 2012). Met deze verbeterde cijfers voor het EMU-saldo treedt de signaalmarge niet in werking. De

signaalmarge treedt in werking bij een verslechtering van 1 procentpunt of meer ten opzichte van het signaalpad uit de Startnota.

In onderstaande tabel wordt het meerjarige overzicht gegeven van de macro-economische ontwikkeling (zoals een lager volume in de sociale zekerheid of een ruilvoetgevaller), de ontwikkeling van de rentelasten en mutaties met een generale behandeling (zoals dividenden, ODA-mutaties door wijziging in BNP, EU-afrachten en GF/PF). Deze mutaties hebben in de begrotingsregels een bijzonder karakter.

Tabel 1: Mutaties met een macro-karakter (op basis van cCEP)

(in miljarden; + is overschrijding)	2011	2012	2013	2014	2015
Ruilvoet	0,2	0,6	0,5	0,5	0,5
<i>wv. Kaderbijstelling agv pNB</i>	0,1	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
<i>wv. Loonbijstelling</i>	0,1	0,9	0,9	0,9	0,9
<i>wv. Prijsbijstelling</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Werkloosheidsuitgaven	-0,2	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
Overige macro's	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>wv. Accressen GFPF</i>	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Rentelasten	(-0,3)	(-0,1)	(-0,1)	(-0,1)	(-0,1)
Effecten cCEP	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
<i>wv. kader RBG-eng</i>	0,1	0,1	0,0	-0,1	-0,1
<i>wv. kader SZA</i>	-0,2	-0,5	-0,4	-0,3	-0,3
<i>wv. kader Zorg</i>	0,1	0,4	0,4	0,4	0,4

De ruilvoet valt in totaliteit tegen. Onderliggend veroorzaakt de hogere loonontwikkeling een tegenvaller voor het uitgavenkader. Dit komt vooral doordat in de zorgsector het OVA-convenant van kracht is, dat bepaald dat de loonontwikkeling van de marktsector (inclusief het incidenteel) wordt doorgegeven aan de zorgwerkgevers. Ook de uitkeringen zijn gekoppeld aan de loonontwikkeling. De prijsontwikkeling valt tegen als gevolg van de oplopende inflatie. De opwaartse bijstelling van het kader is onvoldoende om de tegenvallers in de loon- en prijsontwikkeling op te vangen.

De werkloosheidsuitgaven vallen mee als gevolg van de daling van de werkloze beroepsbevolking in de cijfers van het CPB (meer dan 50 duizend). De gemiddelde WW-uitkering komt hoger uit door een samenstellingseffect. Het blijkt dat in de WW-populatie meer uitkeringsontvangers zitten met een hoog dagloon.

Als gevolg van de hogere loonontwikkeling vallen ook de accressen van het gemeente- en provinciefonds op basis van de macro-economische cijfers tegen. De trap-op-trap-af systematiek zorgt ervoor dat de groei in het gemeente- en provinciefonds hoger uitkomt (beweegt mee met de nominale ontwikkeling). Dit is echter een voorlopig beeld: de uitvoeringsinformatie kan deze raming nog volledig doen veranderen.

De raming voor de overige posten met een generaal karakter behoeven op dit moment geen bijstelling. De rentelasten vallen mee als gevolg van het verbeterde EMU-saldo in 2010 en de lagere rentepercentages. Zoals afgesproken in begrotingsregel 22, is deze meevaller niet beschikbaar voor het uitgavenkader.

Tabel 1 geeft een overzicht van de mutaties voor alle uitgaven tezamen en een onderverdeling naar de 3 budgetsectoren. Zoals afgesproken in de begrotingsregels kan compensatie tussen de afzonderlijke budgetdisciplinesectoren plaatsvinden, indien de ministerraad hiertoe besluit. Het is mijn voornemen om deze afweging –als gebruikelijk– te laten plaatsvinden in het BVM dat op 29 april in de Raad wordt vastgesteld.

Tabel 2 laat een voorlopige inschatting van de uitvoeringstegenvallers zien.

Tabel 2: Voorlopige inschatting uitvoeringstegenvallers

(in miljarden; + is tegenvaller)	2011	2012	2013	2014	2015
RBG-eng	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$
SZA	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	1	1
Zorg	$\frac{3}{4}$	1$\frac{1}{4}$	1$\frac{1}{4}$	1$\frac{1}{4}$	1$\frac{1}{4}$

Voor RBG-eng is er sprake van ongeveer $\frac{1}{2}$ miljard aan uitvoeringstegenvallers. Op meerdere begrotingen is er sprake van uitvoeringstegenvallers, die tezamen optellen tot $\frac{1}{2}$ miljard structureel.

Voor SZA bestaan de tegenvallers m.n. uit de kinderopvang, AO-regelingen en AOW.

Onder het kader zorg bedraagt de verwachte overschrijding ten opzichte van de startnota ongeveer $\frac{3}{4}$, oplopend tot **1 $\frac{1}{4}$ miljard**. Deze tegenvaller blijkt uit bijgestelde en actuelere gegevens van de Nza en het CVZ over de zorguitgaven en anticipeert op de maartactualisatie en enkele onvermijdelijke tegenvallers. De oploop van 2011 naar 2012 is onder meer het gevolg van een vooralsnog incidentele meevaller op het geneesmiddelen terrein en de structurele doorwerking van de huidige PGB-regeling in 2012.

4. Tot slot

De komende weken zal de begrotingsvoorbereiding het nodige van ons vragen. Het zal niet makkelijk zijn om de budgettaire problematiek het hoofd te kunnen bieden en de problemen op te lossen binnen de daarvoor opgestelde budgettaire kaders. Dit geldt in het bijzonder voor het jaar 2011, omdat de budgetflexibiliteit op korte termijn kleiner is dan op lange termijn. Ik vertrouw op uw inzet om deze klus te klaren.

Bijlage 1: tijdschema

Bijlage 3 Toelichting bij IBO-onderwerpen

MOGELIJKE ONDERWERPEN RONDE 1 (Groslijst)

1. SZW, Arbeidsongeschiktheid

Waarom dit IBO?

SZW meldt dreigende (structurele) tegenvallers in arbeidsongeschiktheidsregelingen door oplopend volume. Voor korte termijn denkt SZW dit te kunnen compenseren. Voor langere termijn is ook SZW zelf op zoek naar mogelijke oplossingen. FIN wil daarbij graag betrokken worden. In het kader van afspraken begroting 2012 zou (alleen) een taakstelling kunnen worden ingeboekt, met tevens de afspraak om gezamenlijk varianten te verkennen.

Beschrijving onderwerp

Er zou niet alleen naar arbeidsongeschiktheid gekeken moeten worden maar ook naar de combinatie met vangnet (hogere doorstroom naar WIA vanuit vangnetregeling voor flexwerkers). Vooralsnog is onvoldoende bekend over aard en oorzaken van tegenvallers, maar als inderdaad sprake is van structurele tegenvallers door toenemende volumes ligt het voor de hand dit onderwerp breed aan te zetten, en geen enkele aanpassing (instrument) uit te sluiten.

Wat willen we eruit halen?

Arbeidsongeschiktheid is niet aan bod geweest in de Heroverweging vorig jaar. Voor FIN is van belang om betrokken te zijn bij het denken over mogelijke oplossingen (op gebied van bijvoorbeeld bepaling van de mate van arbeidsongeschiktheid, keuringsproces, polisvoorwaarden).

2. I&M, Spoor

Waarom dit IBO?

- Op 1 januari 2015 loopt de huidige concessie van de NS voor vervoer over het spoor af. Hetzelfde geldt voor de beheersconcessie van Prorail. I&M is voornemens om de NS vanaf die datum onderhands een nieuwe concessie te gunnen. I&M heeft NS en Prorail gevraagd een plan te maken over de wijze waarop de ombuigingen uit het Regeerakkoord (160 mln en 50 mln) kunnen worden opgevangen. Dit dient op 1 maart gereed te zijn. Als dat voldoet, neigt Schultz rond april / mei een beleidsvoornemen naar de TK te sturen, waarin wordt aangekondigd dat de concessie onderhands wordt gegund. In dit voornemen wordt een globale schets gegeven van de betrokken markt, de maatregelen die getroffen worden om continuïteit in het personenvervoer te waarborgen, een schatting van de kosten en een beschrijving van de procedure van concessieverlening. Het beleidsvoornemen laat doorgaans nog ruimte voor nadere invullingen en afwegingen.
- De financiële problematiek bij de vervoerder op de HSL-Zuid, de High Speed Alliance. Een vraag die hierbij speelt is of het opnemen van de HSL in het hoofdrailnet wenselijk is.

Beschrijving onderwerp

- Een onderzoeksvraag die zich op de lange termijn richt is: Wat is het gewenste eindbeeld ten aanzien van de ordening op het hoofdrailnet? Wat is op termijn gewenst: een openbare aanbesteding, voortzetten van de huidige ordening of meer verticale integratie (samennemen beheer, onderhoud en vervoer)? Wat behoort tot het hoofdrailnet?
- T.a.v. de komende concessie liggen er meer praktische onderzoeksvragen zoals wat de duur van de concessie zou moeten zijn. En moet de termijn wederom samenhangen met de nieuwe concessie voor Prorail? Moeten er meer vrijheidsgraden worden opgenomen in de concessie

(b.v. t.a.v. de prijs of dienstregeling)? Beprijzing van eisen in de concessie is gewenst, conform de begrotingsregel dat kosten van eisen / regels in kaart gebracht moeten worden.

- Verder kan gekeken worden naar de activiteiten van de NS en Prorail en de onderlinge verdeling op lange termijn (het meest logisch is om dat te doen nadat voorgaande onderzoeksvragen zijn beantwoord). Het is de vraag of alle organisatieonderdelen bijdragen aan de doelen van de publieke aandeelhouder / gedaan worden door de organisatie die daartoe het meest is geëquipeerd. Te denken valt aan vastgoedbeheer en buitenlandactiviteiten.

Wat willen we eruit halen?

Een IBO spoor zou zich kunnen richten op deze drie thema's, of enkele onderdelen ervan. Aandachtspunt hierbij is wel timing: een aantal van deze issues zullen in het komende jaar sowieso worden opgepakt (in verlengde van uitgebreide evaluatie spoorwegwet, de besluitvorming over nieuwe concessie), wat belang van het onderwerp onderstreept, maar IBO moet zich richten op de gewenste marktordening spoor op lange termijn en de optimale inhoud en looptijd van de concessie vanaf 2015.

3. BZK (Breed), Secundaire arbeidsvoorwaarden publieke sector

Waarom dit IBO?

In een aantal publieke sectoren hebben groepen werknemers bijzondere (aanvullende) arbeidsvoorwaarden bovenop het contractloon, die op het eerste gezicht niet gerechtvaardigd worden door de aard van het werk of arbeidsschaarste. Bovendien is deze diversiteit onhandig omdat het de flexibiliteit van het rijk beperkt (overhevelen van personeel tussen sectoren).

Er is druk op de organisaties om taakstellingen te halen, één van de onderdelen is besparen op de secundaire of tertiaire arbeidsvoorwaarden. De noodzaak en invulling van dit IBO hangt daarom af van de invulling van de taakstellingen de komende maanden.

Beschrijving onderwerp

Het IBO richt zich op de secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden zoals genoemd in de CAO's publieke sector + aanvullende regelingen. Bijvoorbeeld: militairen verrichten burgerwerk, maar krijgen als militair betaald, overwerkregelingen en beschikbaarheidtoeslagen, BAPO in het onderwijs, buitenlandvergoedingen van diplomaten, functioneel leeftijdsontslag)

Hoewel dit issue met regelmaat opkomt, bestaat er geen systematisch overzicht en inzicht. De grondslag van het IBO is feitelijk de loonsom in de betreffende sectoren.

Wat willen we eruit halen?

Besparingsopties. Het doel van het IBO is om deze bijzonderheden in kaart te brengen, en voorstellen te doen hoe deze te beëindigen. Het IBO kan vervolgens aangeven hoe de vrijkomende loonruimte aangewend kan worden. Daar hoort bij verlaging van de overheidsuitgaven, maar mogelijk ook het verschuiven van loonruimte naar andere groepen werknemers in de publieke sector binnen of buiten dezelfde sector waar nut en noodzaak groter is.

4. VWS, Geneesmiddelen

Waarom dit IBO?

In vergelijking met andere West-Europese landen wordt in Nederland weinig geld aan geneesmiddelen uitgegeven. Nog geen 10% van de totale zorguitgaven in Nederland komt voor rekening van geneesmiddelen (2011 BKZ 5,7 mld.). Door de stijging van het gebruik van dure geneesmiddelen, die in sommige landen alleen via het ziekenhuis verkrijgbaar zijn, kruipt Nederland meer richting het West- Europees gemiddelde. Het preferentiebeleid zorgt echter voor

een tegengesteld effect door de demping van de prijzen van generieke geneesmiddelen.¹ De uitgaven aan dure geneesmiddelen (geneesmiddelen die meer dan € 500 per voorschrift kosten, zijn in de afgelopen jaren sterk gestegen. In 2009 nam de omzet van deze dure geneesmiddelen met € 139 miljoen toe tot € 991 miljoen. Een steeds groter deel van de uitgaven aan deze middelen vindt zijn weg via andere kanalen dan de reguliere (wijk)apotheek.

Eind 2008 heeft de NZa een advies uitgebracht "Langetermijnvisie Geneesmiddelen-beleid, De weg naar vrije prijsvorming". De conclusie van de NZa is dat de invoering van vrije prijsvorming meerwaarde heeft voor de consument, in termen van een kwalitatief goede, toegankelijke en betaalbare zorg. De minister van VWS heeft – met een jaar vertraging vanwege de val van het vorige kabinet – besloten om dit advies per 1 januari 2012 uit te voeren.

Beschrijving onderwerp

Zonder ingrijpen door overheid of marktpartijen stijgen de geneesmiddelenuitgaven op dit moment jaarlijks met 9 tot 10%. Het stijgen van de geneesmiddelenuitgaven is een structureel verschijnsel dat toe te schrijven is aan een verschuiving in het geneesmiddelengebruik naar nieuwere, doorgaans duurder geneesmiddelen, demografische factoren (bevolkingsgroei en vergrijzing), verandering van het voorschrijf- en slijkgedrag, het toelaten van nieuwe geneesmiddelen tot het wettelijk verzekerde geneesmiddelenpakket en de verschuiving van de zorg vanuit het ziekenhuis naar de thuissituatie. Onder druk van de Wet Geneesmiddelenprijzen, de vrijwillige prijsverlagingen vanwege de geneesmiddelenconvenanten en het preferentiebeleid zijn de prijzen van receptgeneesmiddelen vanaf 1996 tot en met 2010 vrijwel gehalveerd. Het is daardoor gelukt de geneesmiddelenuitgaven te beheersen.

Wat willen we eruit halen?

Aan de IBO- werkgroep wordt gevraagd welke nieuwe instrumenten ingezet kunnen worden om ook in de komende jaren de onderliggende trend van de geneesmiddelenuitgaven te kunnen beheersen.

5. Breed (Financiën, SZW, BZK, VWS), Misbruik en oneigenlijk gebruik van fiscale regelingen en toeslagen

Waarom dit IBO?

Belastingregels, toeslagenregels, maar ook de beleidsregels en beleidspraktijk rond belastingen en toeslagen zijn niet altijd bestand tegen misbruik en oneigenlijk gebruik. Naast bestaande en bekende type fraude duiken ook nieuwe fraudemethoden op.

Beschrijving onderwerp

Dit IBO onderzoekt het belasting- en toeslagenstelsel op bestendigheid tegen fraude en oneigenlijk gebruik, en de uitvoering op de doelmatigheid van preventie-, opsporings- en bestraffing/ontnemingsactiviteiten. Het budgettaire beslag betreft in principe het gehele inkomstenkader plus de uitgaven aan toeslagen, evenals de middelen voor de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen. De budgettaire aanleiding is onder andere meerdere gevallen van systeemfraude bij de kinderopvangtoeslag.

NB: Afbakening is onderwerp van gesprek: het onderwerp kan breed aangevlogen worden, of bijvoorbeeld alleen gericht zijn op de toeslagen. De afbakening moet ook gezien worden in relatie met de Fiscale Agenda en de two pager over Fraude. De two pager over fraude bij toeslagen noemt dit IBO ook, maar dan gericht op de toeslagen.

Wat willen we eruit halen?

Het IBO levert in ieder geval een variant op waarin de ruimte voor fraude en oneigenlijk gebruik kleiner is, waar fraude doelmatiger wordt opgespoord, en waar fraude tot meer ontneming/terugvordering leidt.

¹ Ontleent aan SFK, Data en feiten 2010.

6. OCW, Monumenten

Waarom dit IBO?

Drie redenen motiveren een IBO: restauratieachterstanden zijn inmiddels ingehaald, het beleid is versnipperd in een veelheid van regelingen zowel aan de uitgaven- als aan de inkomstenkant, en de governance van het Nationaal Restauratie Fonds is onduidelijk.

Beschrijving onderwerp

Er is daarom reden om te inventariseren welke budgetten inmiddels minder noodzakelijk zijn en hoe middelen en instrumenten doelmatiger aangewend en geordend kunnen worden. De Rijksoverheid geeft structureel 185 mln uit aan monumentenbeleid (70 mln fiscaal, 115 mln subsidies), provincies 57 mln en gemeenten 90 mln.

Wat willen we eruit halen?

Het IBO levert in ieder geval een variant op waarin middelen vrijvallen, en waarin het rijksinstrumentarium kritisch beoordeeld wordt op overlap, ook ten opzichte van de rol en het instrumentarium van de medeoverheden.

NB: mogelijk komt OCW zelf met het onderwerp decentralisatie huisvesting, in dat geval wordt daarvoor een taakopdracht uitgewerkt.

7. VenJ, Justitiële keten

Waarom dit IBO?

Er is op de begroting van VenJ waarschijnlijk geen grote budgettaire problematiek dit voorjaar, wel is als gevolg van de ambities uit het RA de komende jaren grote druk te verwachten op de justitiële keten. Om deze druk aan te kunnen, lijkt het raadzaam te kijken naar mogelijkheden om inefficiënties in de keten aan te pakken. De indruk bestaat bij ons dat de aansluiting van de verschillende onderdelen binnen de veiligheidsketen gebrekkig is. Denk bijvoorbeeld aan het overtypen van rapportages van politie bij OM, slecht voorbereide zaken die door OM worden aangeleverd bij de rechtspraak. Ketenpartners lijken niet (altijd) te worden geconfronteerd met de (financiële) gevolgen van de vraag die zij creëren of het gebrek aan kwaliteit van de producten die zij afleveren. En ook binnen de verschillende schakels van de keten lijken de prikkels niet altijd instrumenteel te zijn aan de centrale/politieke prioriteiten. Bovendien lijkt er sprake van suboptimale inrichting van de keten (ICT, kennis, productdefinities, etc). Ook is het de vraag of de verdeling van de middelen over de keten zodanig is dat knelpunten zoveel mogelijk voorkomen worden.

Beschrijving onderwerp

Het Onderzoek heeft betrekking op de hele keten en zou een drietal mogelijke invalshoeken kunnen hebben:

1. Bezien in hoeverre het mogelijk is om binnen de bestaande bekostigingssystematieken bij de afzonderlijke schakels de prikkelstructuur verbeteren;
2. Bezien in hoeverre het mogelijk is bestaande bottlenecks binnen de keten aan te pakken en de effectiviteit van de keten als geheel te vergroten door een herallocatie van middelen over de schakels en door versterking van de regiefunctie.
3. Bezien hoe de aansturing vanuit het departement kan worden versterkt om spillover effecten binnen de keten te internaliseren.

NB: Een alternatief voor een breed IBO is om in te zoomen op de evidente misalignments in de keten en daarbij te koppelen aan bestaande projecten/processen (OM, Politie, DJI).

Wat willen we eruit halen?

Opties voor een betere allocatie van middelen en capaciteit binnen de justitiële keten en voor een doelmatigere bekostiging en aansturing. Dit kan – gegeven het budget – bijdragen aan het realiseren van de ambities van het kabinet.

MOGELIJKE ONDERWERPEN RONDE 2 (Groslijst)

2 I&M, Vaarwegen (nb nummering volgt tabel)

Waarom dit IBO?

In de ombuigingslijst staan twee besparingsopties: a. het verminderen van het aantal vaarwegen en b. het achterwege laten van functionele verbetering van het vaarwegennet. Tezamen zouden deze bijna 300 mln per jaar structureel kunnen opleveren (op een jaarlijkse uitgaven van circa 0,8 mld). Verminderen kan plaatsvinden door sluiten of om niet overdragen aan provincies of waterschappen.

Beschrijving onderwerp

In een IBO zouden deze besparingen in een bredere context kunnen worden gezien. Vragen die daarin aan de orde zouden kunnen komen zijn a) of een dergelijke strategie haalbaar is, omdat kanalen naast de vaarwegfunctie ook een waterbeheerfunctie hebben, en b) of schrappen van functieverbetering van vaarwegen doelmatig is (denkbaar is dat geplande verbeteringen samengaan met noodzakelijk groot onderhoud; bij achterwege blijven van de verbetering nemen de reguliere onderhoudskosten toe).

Wat willen we eruit halen?

Uitkomst van het IBO zou een pakket besparingsopties kunnen zijn, waarbij meer vanuit het maatschappelijk belang naar kanalen wordt gekeken dan vanuit het sectorale belang van de binnenscheepvaart. De binnenscheepvaart draagt thans niet of nauwelijks bij aan de kosten van de vaarweginfrastructuur.

3 BZK, Doelmatigheid ZBO's/RWT's

Waarom dit IBO?

Zowel vanuit de politiek als vanuit de departementen is er een groeiende behoefte om beter zicht, op uitvoeringsdiensten te krijgen. Niet alleen vanuit het oogpunt om beleid en uitvoering beter op elkaar aan te kunnen laten sluiten, maar ook vanuit de optiek van versterkte doelmatigheid via een efficiëntere bedrijfsvoering (zie de p&m-taakstelling). Specifiek voor de baten-lastendiensten vindt er momenteel een evaluatie plaats waar deze onderwerpen in meegenomen worden. Tevens zijn er naar aanleiding van het programma Compacte Rijksdienst discussies hieromtrent opgestart over de zogenaamde Shared Service Centers (SSC's) op het terrein van inkoop, ICT en facilitaire taken. Ook wordt in datzelfde programma gekeken naar mogelijke doelmatigheidswinsten om een aantal uitvoeringsdiensten meer met elkaar samen te laten werken via clustering.

Bovenstaande activiteiten raken echter met name de baten-lastendiensten, incl. (toekomstige) SSO's, en slechts een beperkt aantal overige uitvoeringsdiensten (diegenen die onderdeel uitmaken van de Compacte Rijksdienst of die zijn meegenomen in de grondslag van de p&m-taakstelling die

volgt uit het Regeerakkoord). Het merendeel van de ZBO's/RWT's is daarmee in de praktijk geen of hooguit slechts beperkt onderwerp van discussie. Toch dient ook daar de vraag gesteld te worden of er geen doelmatigheidswinsten te behalen zijn door te kiezen voor andere sturings- en/ of toezichtrelaties, of via toepassing van andere financiële en budgettaire spelregels (bv tav de opbouw en inzet van een eigen vermogen). Tegelijkertijd kan men niet zo maar voorbij gaan aan het feit dat er in het verleden vaak bewust voor gekozen is om een uitvoeringsdienst op (meer) afstand te zetten door er een ZBO/RWT van te maken.

Overigens is er ook vanuit de hoek van de Algemene Rekenkamer een groeiende aandacht te zien voor ZBO's/RWT's. Zo heeft de AR recent hierover een tweetal (kritische) rapporten uitgebreid waarin vooral nader wordt ingegaan op de relatie minister – uitvoeringsdienst.

Beschrijving onderwerp

Gezien het bovenstaande zijn er goede argumenten om een IBO op te starten die ingaat op aspecten als aansturing, *governance* en *control*, financiële en budgettaire spelregels bij ZBO's/RWT's. Hierbij zouden de volgende meer specifieke onderzoeksvragen aan de orde kunnen komen:

- Wat zijn de verschillende argumenten om als Rijksoverheid wel of juist geen invloed te willen uitoefenen op de interne bedrijfsvoering bij ZBO's/RWT's?
- Als je als Rijksoverheid besluit je invloed op ZBO's/RWT's te versterken, welke instrumenten kunnen hiervoor gebruikt worden?
- Hoe kan doelmatigheid van ZBO's/RWT's gemeten worden?
- Welke instrumenten kunnen gehanteerd worden om een structurele doelmatigheidsprikkel bij de ZBO's/RWT's in te bouwen?

Wat willen we eruit halen?

Meer inzicht in doelmatigheid van ZBO's/ RWT's en opties op het gebied van budgettaire spelregels, sturings- en of toezichtsrelaties.

4 VWS , Bekostiging UMC's

Waarom een IBO?

De bekostiging van UMC's is aan grote veranderingen onderhevig. Denk daarbij aan de invoering van de prestatiebekostiging, maar ook aan wijzigingen in de financiering van onderwijs en onderzoek.

Beschrijving onderwerp

Nederland kent acht Universitair Medische Centra (UMC's). In elk UMC zijn de patiëntenzorg van het academisch ziekenhuis en het medisch wetenschappelijk onderzoek en onderwijs van de faculteit geneeskunde van de universiteiten samengebracht. De UMC's leveren:

- grensverleggend onderzoek naar het ontstaan en de behandeling van ziekten;
- de zorg voor patiënten met zeldzame en complexe aandoeningen;
- opleiding van professionals binnen de zorg.

Op dit moment ontvangen UMC's ca. 65-75% van hun omzet van Zorgverzekeraars en VWS, ca. 20% van OCW (Onderwijs en Onderzoek) en ca. 10-15% van derden (Externe fondsen zoals NWO, ZonMw, collectebusfondsen, industrie, overige subsidies en overige opbrengsten)².

Wat willen we eruit halen?

² www.NFU.nl

De IBO-werkgroep wordt gevraagd na te gaan of de wijziging van bekostiging van de UMC's nog steeds voldoet / past bij de beleidsontwikkelingen van VWS en OCW. Bundeling van de rijksgeldstroom dient daarbij in ieder geval onderzocht te worden.

6. OCW, Onderzoek

Waarom dit IBO?

Er is reden te veronderstellen dat de middelen voor onderzoek doelmatiger besteed kunnen worden (onvoldoende aan bod gekomen in BHO vanwege het vermeende eigenstandige karakter). De prestatieprikkels bij de bekostiging van onderzoek kunnen sterker. De allocatie binnen universiteiten is een black box, waarbij beelden bestaan van grote overhead en versnippering over te kleine onderzoeksgroepen. Programma- en projectfinanciering geeft weliswaar sterke concurrentieprikkels, maar ook veel transactiekosten.

Beschrijving onderwerp

Doel van het IBO is te inventariseren of de governancestructuur van het onderzoeksstelsel, dus zowel fundamenteel als toegepast onderzoek, doelmatiger kan worden georganiseerd. Hierbij dient dan ook nadrukkelijk de valorisatie (kennis, kunde, kassa) aan de orde te komen. Het budgettaire beslag van het fundamentele onderzoek is circa 2,3 mld. (1,7 mld. via universiteiten en hogescholen, 0,6 mld. via NWO en KNAW). Het toegepast onderzoek heeft een grondslag van 360 mln. (TNO, DLO, GTI's).

Wat willen we eruit halen?

Het IBO levert in ieder geval een variant op waarin de doelmatigheid van het allocatieproces van onderzoeksmiddelen en van het onderzoek zelf toeneemt. Hierbij kan worden gedacht aan beleidsvarianten die voorstellen om meer middelen te laten stromen naar de beste onderzoeksgroepen. De doelmatigheidswinst kan geherinvesteerd worden.